

Гончарук Євген Гнатович

Гончарук Євген Гнатович народився 7 січня 1930 року в селі Великий Острожок Уланівського (тепер Хмільницького) району Вінницької області у багатодітній селянській сім'ї. У 1937 р. сім'я Гончаруків переїздить на постійне місце проживання до Бердичева. Його батько, Гнат Якович, спочатку працював робітником на цукровому заводі, а потім на підприємстві "Заготзерно".

У 1948 році Євген закінчує середню школу №8 Бердичева. Одержавши атестат зрілості, він у цьому ж році вступає на перший курс санітарно-гігієнічного факультету Київського медичного інституту. У ті роки в Київському медичному інституті працювали відомі вчені, які допомогли Євгенові увійти в світ медичної науки, і комунальна гігієна в усьому її соціальному обширі з тої пори стала його покликанням.

Євген Гнатович закінчує Київський медичний інститут з відзнакою у 1954 році і його, як молодого і талановитого науковця, вченою радою інституту було рекомендовано до аспірантури. У цьому ж році він стає аспірантом кафедри загальної гігієни Київського медичного інституту. Під керівництвом завідувача кафедри доктора медичних наук, професора П.І. Баранника виконав кандидатську дисертацію на тему "К вопросу гигиенической оценки очистки бытовых сточных вод на площадках подземного орошения (фильтрации)". Після закінчення аспірантури у 1957 році Міністерство охорони здоров'я Української РСР своїм наказом від 21 червня 1957 р. направляє Євгена Гончарука на викладацьку роботу до новоутвореного Тернопільського державного медичного інституту. Там він створює кафедру гігієни і протягом першого року виконує обов'язки завідувача цієї кафедри. В подальшому, з 1958 по 1961 рік працює асистентом цієї ж кафедри.

Асистент Євген Гончарук читає студентам лекції, проводить практичні заняття, готується до захисту кандидатської дисертації. На початку квітня 1961 року на засіданні спеціалізованої вченої ради у Вінницькому медичному інституті імені М.І. Пирогова Євген Гнатович успішно захищає кандидатську дисертацію. Присутній на захисті завідуючий кафедрою комунальної гігієни Київського медичного інституту професор Габович Р.Д. запросив молодого талановитого вченого до себе на кафедру.

З 14 вересня 1961 року вся подальша діяльність Є.Г. Гончарука пов'язана з Київським медичним інститутом імені О.О. Богомольця. З 1961 по 1964 рік він асистент кафедри комунальної гігієни, а з 1964 по 1968 рік — доцент цієї ж кафедри. Виконав докторську дисертацію на тему "Гігієнічне вивчення систем місцевої каналізації з обґрунтуванням санітарних норм їх проектування та експлуатації", яку захистив на початку 1968 року і став одним із наймолодших на той час професорів інституту. Наприкінці серпня цього ж року був обраний завідуючим кафедрою комунальної гігієни і призначений деканом санітарно-гігієнічного факультету, обов'язки якого виконував 11 років, аж до 1979 року.

У 1984 році Євгена Гончарука обрано членом-кореспондентом Академії медичних наук СРСР і в цьому ж році призначено ректором Київського медичного інституту імені О.О. Богомольця. На цій посаді він сумлінно й бездоганно працює майже 20 років, аж до липня 2003 року. Саме за його ініціативи та активної участі Київський медичний інститут у 1992 р. було реорганізовано в Український державний медичний університет, який у 1995 р. другим в Україні після університету імені Т.Г. Шевченка отримав статус Національного. Його талант керівника та науковця завжди був спрямований на підготовку

висококваліфікованих лікарів, провізорів та вчених. Ректор Є.Г. Гончарук створив в університеті 8 нових факультетів і 15 кафедр. В тому числі було відкрито фармацевтичний, медико-психологічний факультети, факультет підготовки лікарів для Збройних Сил України та інші. Університет під керівництвом Є.Г. Гончарука був визнаний головним серед вищих медичних закладів, став дійсно провідним освітянським і науковим центром України та підготував понад 30 тисяч лікарів для практичної охорони здоров'я як нашої держави, так і багатьох країн світу. З 16 липня 2003 р. академіка Є.Г. Гончарука призначено почесним ректором і завідувачем кафедри комунальної гігієни та екології людини Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Академік Є.Г. Гончарук є видатним, визнаним у світі вченим у галузі профілактичної медицини. Основним напрямком його наукової роботи було дослідження впливу шкідливих факторів навколишнього середовища та наслідків аварії на Чорнобильській АЕС на організм людини і розробка заходів з профілактики їх негативного впливу. Він запропонував новаторські для того часу методики очищення навколишнього середовища від стічного забруднення, які було покладено в основу життєдіяльності наших сіл і міст, створив абсолютно нові типи очисних споруд та гігієнічні нормативи для найефективнішого знезараження відходів людської діяльності. Це дало змогу запобігти численним епідеміям кишкових інфекцій та хімічних отруєнь.

Євген Гончарук — єдиний з українських вчених, який був обраний членом аж 9 академій. Він був обраний членом-кореспондентом Академії медичних наук СРСР (1984 р.); академіком Академії медичних наук СРСР (1988 р.); академіком Російської академії медичних наук (1991 р.); академіком Національної академії наук України (1992 р.); академіком Академії медичних наук України (1993 р.); академіком Академії педагогічних наук України (1993 р.), академіком Міжнародної академії наук вищої школи (1995 р.); академіком Академії природничих наук загальноросійського об'єднання вчених (1995 р.); академіком Польської академії медицини (1997 р.); академіком Всесвітньої академії медицини імені Альберта Швейцера (1999 р.). Таким чином, наукова та педагогічна праця професора Є.Г. Гончарука була відома та визнана ще за його життя як в колишньому Радянському Союзі, так і далеко за його межами. Він доктор медичних наук (1968 р.), професор (1969 р.), Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1990 р.), двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1997, 2002 рр.). Лікар вищої категорії.

Євген Гончарук — автор понад 500 наукових праць, в тому числі 45 монографій і

підручників, 15 авторських свідоцтв на винаходи і патенти, більш ніж 200 гігієнічних нормативних і методичних документів.

Євген Гнатович Гончарук створив власну наукову школу. Під його науковим керівництвом захистились 32 доктори і 36 кандидатів наук, які працюють не лише в Україні, але й країнах СНД.

Академік Євген Гончарук брав безпосередню участь у розробці концепції реформи вищої школи, зокрема вищої медичної освіти в Україні і практичному впровадженні основних її положень у життя. Це знайшло відображення у створенні навчальних планів і програм, освітньо-професійних стандартів та освітньо-професійних характеристик, за якими здійснюється підготовка лікарів основних фахів.

Основну роботу він завжди поєднував з активною громадською діяльністю. Був членом патріотичного руху "Пульс України", членом Національного Комітету радіаційного захисту населення України, членом товариства гігієністів і санітарних лікарів; членом Комітету по Державних преміях України в галузі науки і техніки; членом редакційних рад журналів "Журналу АМН України", "Лікарська справа", "Довкілля та здоров'я", "Вісник гігієни та епідеміології", "Український науково-методичний молодіжний журнал", російських видань "Большой Медицинской Энциклопедии", журналу "Гигиена и санитария". Неодноразово обирався депутатом Київської міської Ради народних депутатів.

Держава високо оцінила внесок Євгена Гнатовича Гончарука в науку і практичну охорону здоров'я. За багаторічну сумлінну працю, успішну підготовку медичних, науково-педагогічних кадрів, вагомі наукові досягнення він був відзначений багатьма державними нагородами: орденом "Знак Пошани" (1976 р.), орденом "Трудового Червоного Прапора" (1986 р.), орденом Святого Володимира Академії наук вищої школи України (1995 р.), Почесною відзнакою президента України (1996 р.), Міжнародною золотою зіркою "Merit for Medicine" Польської Академії медицини (1998 р.), Великою Золотою медаллю Альберта Швейцера (1999 р.), орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (2000 р.), Золотою зіркою Альберта Швейцера (2001 р.), орденом за заслуги перед Вітчизною II ступеня (2001 р.), пам'ятною медаллю "10 років незалежності України" (2002 р.), Почесною Грамотою Верховної Ради України "За особливі заслуги перед українським народом" (2002 р.).

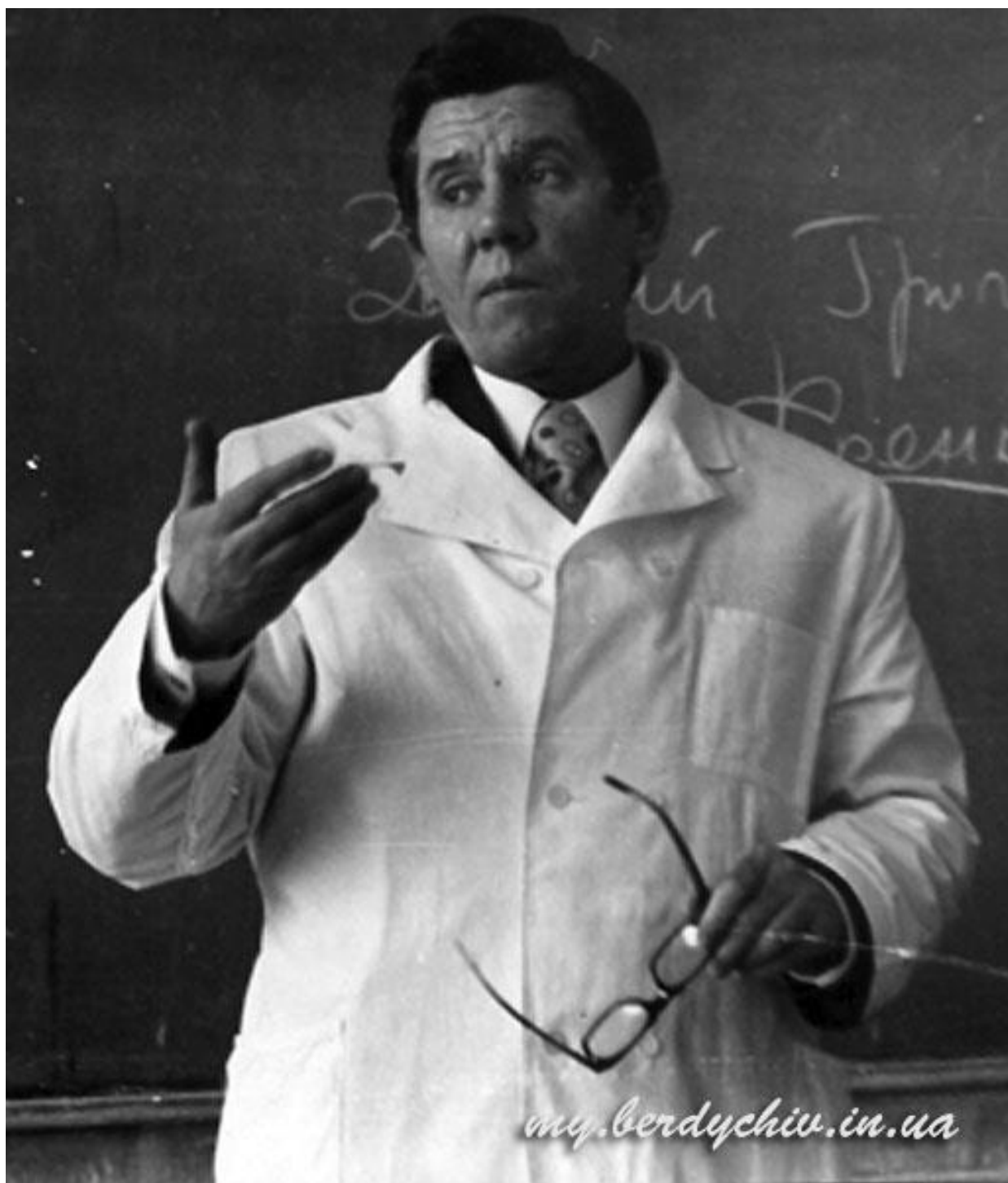
Помер Гончарук Євген Гнатович 19 квітня 2004 р. на 75 році життя. Його поховано у Києві на Байковому кладовищі. На могилі встановлено пам'ятник роботи народного скульптора України Валентина Зноби.

21 січня 2005 року в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця до 75-річчя від дня народження талановитого будівничого гігієнічної науки та вищої медичної освіти відбулися Перші наукові читання, присвячені пам'яті видатного вченого і педагога. Того ж дня на будівлі санітарно-гігієнічного корпусу медичного університету встановлено меморіальну дошку, присвячену відомому вченому. А на п'ятому поверсі санітарно-гігієнічного корпусу медичного університету на кафедрі комунальної гігієни та екології людини, якою багато років завідував Євген Гнатович, створено його меморіальний кабінет-музей.

Джерела і література:

Скавронський П. Видатний вчений, академік Євген Гончарук — випускник школи №8 м. Бердичева // "Бердичів", №5 (884) від 03.02.2011 р.

Ступак Ф.Я. Академік Є.Г. Гончарук // Краєзнавство та музейна справа в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції, присвяченої 145-річчю заснування Житомирського обласного краєзнавчого музею (27-29 жовтня 2010 р. м. Житомир) / Гол. ред. М.Ю. Костриця. — Науковий збірник "Велика Волинь". Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. — Вип. 44. — С. 352-356.

Євген Гончарук на лекції.

**Євген Гончарук серед співробітників кафедри комунальної гігієни та екології
людини, 2004 рік**

Могила Е.Г. Гончарука на Байковому кладовищі.